29/02/2020

“Της μετανοίας άνοιξόν μοι πύλας Ζωοδότα”

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Καστορίας

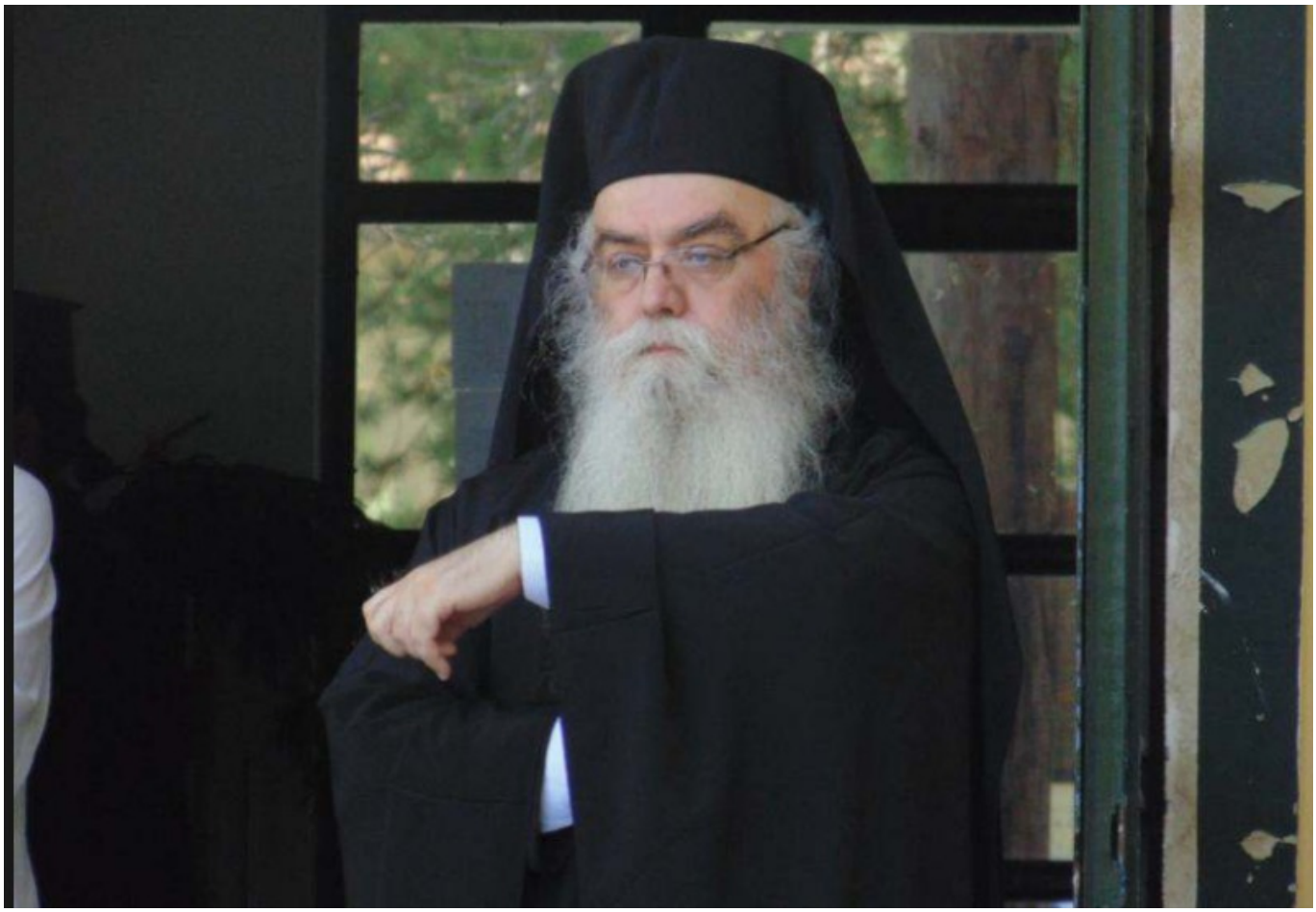

Του Σεβ. Μητροπολίτου Καστορίας Σεραφείμ, Υπερτίμου και Εξάρχου Άνω Μακεδονίας

«*Έφθασε καιρός, η των πνευματικών αγώνων αρχή, η κατά των δαιμόνων νίκη, η πάνοπλος εγκράτεια, η των Αγγέλων ευπρέπεια, η προς Θεόν παρρησία*»**1**.

Έφθασε και πάλι η περίοδος της Αγίας και Μεγάλης Τεσσαρακοστής. Είναι περίοδος αλλαγής της νοοτροπίας του ανθρώπου. Κι επειδή σήμερα γίνεται πολύς λόγος για την αλλαγή στους κοινωνικούς θεσμούς και στις συνθήκες της ζωής μας, χρειάζεται να εφαρμόσουμε αυτήν την αλλαγή ακολουθώντας την προτροπή του Χριστού : «*Μετανοείτε, ήγγικε γαρ η βασιλεία των ουρανών*»**2**.

Κι αν πάντοτε και καθημερινά πρέπει να χρησιμοποιούμε την μετάνοια, όπως ακριβώς μας την παραδίδει και την διδάσκει η Εκκλησία μας, αυτό ιδιαιτέρως πρέπει να γίνεται κατά το στάδιο της Μεγάλης Τεσσαρακοστής, η οποία είναι

κατεξοχήν περίοδος μετανοίας και αλλαγής. Γι’ αυτό και ακούμε συχνά, μέσα στις ιερές ακολουθίες που κυριαρχεί η χαρμολύπη, την προτροπή της Εκκλησίας στον καθένα μας ξεχωριστά : «*της μετανοίας άνοιξόν μοι πύλας Ζωοδότα*»**3**.

Η μετάνοια, λοιπόν, είναι η φωνή του Χριστού στον καθένα μας, Το ίδιο κάλεσμα αιώνες τώρα από το ίδιο στόμα. Ο ίδιος ο Ιατρός και Ευεργέτης, ο Χριστός, όπως τότε μας καλεί να αποκτήσουμε την αληθινή γνώση του Θεού, να συμφιλιωθούμε μαζί Του και να λάβουμε τα κορυφαία και υπέρτατα αγαθά, την άφεση των αμαρτιών μας και την είσοδό μας στη Βασιλεία των Ουρανών.

Τι είναι όμως μετάνοια;

Πρώτον. Φάρμακο των πλημμελημάτων και δαπάνημα των παρανομιών μας την χαρακτηρίζει το χρυσό στόμα της Εκκλησίας, ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος. Αυτή εξαφανίζει το πλήθος των αμαρτιών μας, ζωογονεί την ψυχή και κάνει τον άνθρωπο όμοιο με τους αγγέλους. Δεν είναι μία ευκαιριακή υπόθεση στην ζωή μας, αλλά ένα διαρκές αγώνισμα στην παλαίστρα του παρόντος βίου. Η μετάνοια είναι ακόμη το καράβι που μας οδηγεί στον λιμένα της θείας αγάπης προκειμένου να δεχθούμε το έλεος και τη φιλανθρωπία του Θεού. Προέρχεται από την ίδια μας την καρδιά, γι’ αυτό και δεν συνίσταται μόνο στη μετάνοια των λόγων, αλλά κυρίως των έργων. «*Μετάνοια δε εστιν, ουχ η λόγω κηρυττομένη, αλλ’ η πράγμασι βεβαιουμένη• μετάνοια η εξ αυτής της καρδίας εξαλείφουσα τον ρύπον της ασεβείας*»**4**.

Δεύτερον. Κατά την ορθόδοξη διδασκαλία, η αμαρτία δεν είναι απλώς μία αστοχία, που για την επανόρθωσή της χρειάζεται μία τυπική συγγνώμη, αλλά κυρίως είναι κίνηση αντίθετη με το θέλημα του Θεού. Γι’ αυτό και απαιτείται να ζήσουμε το γεγονός της μετανοίας προκειμένου να αλλοιωθούμε, να ζωοποιηθούμε και να ενωθούμε με τον Θεό. Γιατί απλούστατα ο Θεός γνωρίζει τα σφάλματά μας και μας περιβάλλει με την άφατη μακροθυμία Του κάθε φορά που διαμορφώνουμε τον βίο μας αντίθετα από το θέλημά Του. Μας αναμένει δε να επιστρέψουμε, αναθέτοντας συγχρόνως στην ελεύθερη προαίρεσή μας την επιλογή της σωτηρίας μας. Θα τονίσει ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος : «*Αμάρτησες; Πες στον Θεό “αμάρτησα”. Πόσον κόπο απαιτεί αυτό; Ποιός χρόνος χρειάζεται; ποιά θλίψη; ποιά στεναχώρια το να πεις τη λέξη “αμάρτησα”;*»**5**.

Πόσο σοφά ο Άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης συμβουλεύει τον μετανοούντα « *να μην αφήνη τον νου του να ρεμβάζη και να μετεωρίζεται στους αργούς και μάταιους λογισμούς, διότι αυτοί μας υστερούν από τους ωφέλιμους και σωτηριώδεις λογισμούς (της μετάνοιας και της λύπης για τα σφάλματά μας)*»**6**.

«*Δεν υπάρχει ανώτερο πράγμα απ' αυτό που λέγεται μετάνοια και εξομολόγηση*», έλεγε ο Όσιος Πορφύριος ο Καυσοκαλυβίτης. «*Αυτό το μυστήριο είναι η προσφορά της αγάπης του Θεού στον άνθρωπο. Με αυτόν τον τέλειο τρόπο απαλλάσσεται ο άνθρωπος απ' το κακό. Πηγαίνουμε, εξομολογούμαστε, αισθανόμαστε τη συνδιαλλαγή μετά του Θεού, έρχεται η χαρά μέσα μας, φεύγει η ενοχή. Προχωρούμε προς την αθανασία χωρίς καθόλου άγχος, χωρίς καθόλου φόβο... Για να μετανοήσει η ψυχή, πρέπει να ξυπνήσει. Εκεί, στο ξύπνημα αυτό, γίνεται το θαύμα της μετανοίας. Κι εδώ βρίσκεται η προαίρεση του ανθρώπου*»**7**.

Έτσι, η μετάνοια είναι ο μόνος δρόμος για την αποβολή της δυστυχίας, η ελπίδα για τον απελπισμένο, η οικονομία του Θεού για την επαναφορά του ανθρώπου από το σκότος και τη σκια του θανάτου στο φως της γνώσεως του Θεού. Γι' αυτό και το κήρυγμα της Εκκλησίας είναι και θα πρέπει να είναι κήρυγμα μετανοίας σε κάθε εποχή. Άλλωστε χωρίς τη μετάνοια, όλο το κήρυγμα της Εκκλησίας παύει να είναι αυθεντικό.

Καιρός λοιπόν μετανοίας,
Καιρός αυτογνωσίας, προκειμένου να οδηγηθούμε στην μεγάλη αλλαγή,
Καιρός αφυπνίσεως εκ του βαρέως ύπνου της αμαρτίας,
Καιρός αντιστάσεως «*προς τας αρχάς, προς τας εξουσίας, προς τους κοσμοκράτορας του σκότους του αιώνος τούτου*»**8**,
Καιρός επιστροφής προς τον Θεό και εκζήτησης του θείου ελέους.

Γι' αυτό και σήμερα, αυτήν την πονεμένη Κυριακή που «*ανάμνησιν ποιούμεθά της από του Παραδείσου της τρυφής εξορίας του Πρωτοπλάστου Αδάμ*»**9**, χρειάζεται να επαναλάβουμε την ικεσία του ιερού υμνογράφου : «*Ελεήμον, ελέησόν με τον παραπεσόντα*»**10**.

---

1. Δοξαστικό Αίνων Όρθρου Τυρινής
2. Μτθ. 4,17.
3. Δοξαστικό Τριωδίου.
4. Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος, Λόγος περί μετανοίας, ομιλία ζ', PG 49,328.
5. Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος, Λόγος περί μετανοίας, ομιλία β', ΕΠΕ 30,113.
6. Άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης, Εξομολογητάριον, Εκδ. Συνοδία Σπυρίδωνος Ιερομονάχου, Ιερά Καλύβη «Αγ. Σπυρίδων Α'», Νέα Σκήτη Αγ. Όρους, 2013, σ. 55.
7. Άγιος Πορφύριος Καυσοκαλυβίτης, Βίος και Λόγοι, ΙΓ' έκδοση, Ιερά

Μονή Χρυσοπηγής, Χανιά 2015, σσ. 399-400.
8. Εφ. 6,12.
9. Συναξάριον Κυριακής Τυρινής.
10. Κοντάκιον Όρθρου Κυριακής Τυρινής.

Κατηγορία: Δρώμενα